

Motion till riksdagen 2024/25:3437

av **Catarina Deremar m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2024/25:166 En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om hur innehållsuppdraget ska utformas i beslutspunkt 13 i den del som avser speglingsuppdraget (propositionens avsnitt 9.7).
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om uppföljningen av public service-uppdraget (propositionens avsnitt 11.3.1) i beslutspunkt 15.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om ekonomiska förutsättningar (propositionens avsnitt 14) i beslutspunkt 18.
4. Riksdagen godkänner det som anförs i motionen om medelstilldelningen 2026–2033.
5. Riksdagen godkänner det som anförs i motionen om sponsring.

Inledning

Ett brett medieutbud är viktigt och på många sätt avgörande för en fungerande demokrati. Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet och behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att få en mångfald av perspektiv.

Public service är och ska vara såväl politiskt som kommersiellt oberoende. All politisk styrning minskar friheten och därmed trovärdigheten. Oberoendet behövs för att man som mottagare ska kunna känna sig trygg i att enskilda politiska åsikter inte styr innehållet. Public service har också långa tillståndsperioder för att garantera oberoendet och för att överbrygga tillfälliga politiska majoriteter.

Public service behöver ha ett brett kvalitativt innehåll för att vara relevant för många. De tre public service-företagen SR, SVT och UR spelar alla viktiga och sinsemellan kompletterande roller för detta. Där behövs allt från fördjupande analyser till underhållning. Den kultur och underhållning som public service-företagen producerar och förmedlar ger

en bred bild av vårt samhälle. Att public service har ett brett uppdrag är därför en förutsättning för att också fortsättningsvis vara relevant i vårt samhälle och i det snabbt rörliga medielandskapet.

Vi har som samhälle i sin helhet en stor nytta av en public service som speglar hela landet, inte bara geografiskt utan även bl.a. minoriteter i vårt land, vilket bl.a. görs genom att synliggöra de nationella minoritetsspråken och teckenspråket för en bredare allmänhet för att öka kunskapen om språken och kulturen. Det ger en bredd av perspektiv och en ökad förståelse för hur samhället fungerar. Den bredden ger också en igenkänning och gör att fler kan hitta till public service vid exempelvis en kris då det är extra viktigt att kunna söka sig till en tillförlitlig källa. Public service behöver därför också hitta vägar att nå ut till alla i hela landet. Det är av stor vikt att public service har ett högt förtroende hos befolkningen.

Det är också centralt att det utbud som public service har går att ta del av på ett tillgängligt och användarvänligt sätt. Vi står bakom att i en digital nyhetstjänst som består av både ljud eller rörlig bild och text bör textpubliceringar som huvudregel utgå från och ha en tydlig koppling till ljudet eller den rörliga bilden, inte tvärtom. Likaledes viktigt är det att vi slår fast att en kombination av text, ljud och rörlig bild i en tjänst ofta är nödvändig för tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning men också för att skapa användarvänlighet i en digital miljö. Det är viktigt att tillgängliggöra nyheter på ett sätt som underlättar för alla att ta del av dem. Till exempel är SVT Text unikt och ska ses som ett viktigt komplement till sändningar av ljud och bild.

Public service är en demokratisk nytting och finansieras också därför solidariskt genom public service-avgiften. Ingen stängs heller ute. Man möts inte av en betaltvägg och man behöver inte registrera sina personuppgifter för att kunna ta del av programmen. Detta är också av stor betydelse i ett sämre säkerhetsläge där behovet av tillförlitliga källor får ännu större vikt och där det är viktigt att alla kan ta del av dem.

Under den förra mandatperioden stärktes strukturerna för att öka public services oberoende, bl.a. med längre tillståndsperioder och utökade begränsningar avseende vilka som får sitta i Förvaltningsstiftelsen. För att ytterligare stärka public services oberoende ser Centerpartiet gärna att en ny utredning tittar på frågan om ett grundlagsskydd för public service.

Medierna och däribland public service har stor betydelse för demokratin. När sådana frågor bereds behövs en särskild varsamhet och öppenhet för att söka bred långsiktig politisk samsyn.

Om riktlinjer för verksamheten 2026–2033

Innehållsuppdraget i delen om speglingsuppdraget

I propositionen byts begreppet ”en variation i befolkningen” ut mot ”hela befolkningen”. Den övergripande demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen och i den nya lag som föreslås innebär att företagen fortsatt ska arbeta med fokus på jämställdhet och mångfald även om det inte lyfts fram som enskilda begrepp när det gäller innehållsuppdraget. Vår uppfattning är att kommittén hade kunnat stå kvar vid de tidigare kraven på public service-företagen men gjort förtydliganden på ett sätt som hade underlättat redovisningen och därigenom även granskningsnämndens uppföljning av om kraven uppfyllts. För att

public service ska kunna skapa ett programinnehåll som inger förtroende hos hela befolkningen är det grundläggande att de olikheter som finns i befolkningen också kommer till uttryck i hela programverksamheten. Det är mycket olyckligt när centrala begrepp förändras eller försvinner. För att minska risken att viktiga perspektiv går förlorade anser vi att de villkor som finns i nuvarande sändningstillstånd fortsatt ska gälla och delar inte förslaget i propositionen om att villkoret om att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ska utgå. Vi föreslår därför att det förslaget från regeringen inte ska godkännas. Vi menar att krav på jämställdhet och mångfald ska ingå både i demokratibestämmelsen och i villkoret för programverksamheten.

Uppföljning av public service-uppdraget i delen analys av public service-företagens verksamhet och marknadspåverkan

Det är av stor vikt att public service-företagens verksamhet kan följas upp, granskas och utvärderas samt att företagen har ett transparent förhållningssätt till allmänheten. Det finns i dag en mängd olika verktyg för att följa upp och granska public service-verksamheten: Riksrevisionen, Mediemyndigheten, granskningsnämnden, företagens egna revisorer samt årsredovisningar, för att nämna några. I syfte att öka eller bibehålla public service-företagens legitimitet och förtroende är det av stor vikt att public service-företagen tar exempelvis granskningsnämndens beslut på stort allvar, vilket Riksrevisionen i sin rapport bedömer att de gör. Det kommer till uttryck både direkt i företagens publicistiska verksamhet och indirekt genom att den praxis som formas av nämndens beslut utgör en viktig del av företagens interna utbildningar. I propositionen föreslås bl.a. att en extern analys ska genomföras för att granska effektivitet och produktivitet. Vi anser att det är fel prioritering att lägga ytterligare ekonomiska och personella resurser på att ta fram underlag för att en sådan analys ska kunna genomföras. Vår bedömning är att det endast skulle innebära ett merarbete för företagen att bistå utredningen med underlag utan att det för den delen skulle frigöra resurser för programverksamheten utifrån de medel som företagen tilldelas. Vi har svårt att se att fler granskningsverktyg skulle leda till ökad effektivitet eller stärka legitimiteten eller förtroendet för public service. Därtill lyfter remissinstanser att det inte på ett övertygande sätt har visats att det finns saklig grund för och behov av de tillkommande analyser och studier som föreslås. Därutöver har man sett risker för att dessa åtgärder negativt kan påverka oberoendet. Därför bör regeringens förslag inte godkännas i dessa delar.

Medelstilledningen 2026–2033

I det försämrade säkerhetspolitiska läget har public service en betydelsefull roll, vilket också Förvarsberedningen lyfter i sin rapport Kraftsamling (Ds 2023:34). I tider av desinformationskampanjer från aktörer som har intresse av att främja splittring och minska tilltron i samhället behövs en public service med sin oberoende journalistik. Det är en del av vårt totalförsvar. I ett sådant läge är det sällsynt problematiskt att urholka medelstilledningen, vilket sker i regeringens förslag avsnitt 14.1 i propositionen som därför inte kan godkännas. Istället bör public service få riktade medel för beredskap och stärkt digital infrastruktur i enlighet med den anmodan som Förvarsberedningen inkommit med. Därför anslås 200 miljoner kronor till SVT, 100 miljoner kronor till SR och 50 miljoner

kronor till UR utöver anslagsnivån för 2025. Detta utgör grund för nivåhöjning hela tillståndsperioden och är därmed grund för uppräknings då det handlar om årliga kostnader i likhet med det företagen äskar. För 2026 tillkommer sedan en uppräknings på 3 procent, under 2027–2030 en uppräknings på 2,6 procent och de tre sista åren, 2031–2033, på 2,3 procent i avsnitt 14.1.

Det är bättre att ge public service mer långsiktiga ekonomiska planeringsförutsättningar från början i medelstilldelningen i stället för att som regeringen föreslår möjliggöra ytterligare finansiering vid extraordinära kostnader ifall andra medieföretag skulle lämna marknätet under kommande tillståndsperiod. Det finns också en synpunkt från en remissinstans om att ett sådant förslag skulle medföra stor osäkerhet för både public service-företagen och Teracom, vilket kan påverka den långsiktighet som behövs för att upprätthålla marknätet och därmed public service-företagens möjlighet att nå ut till befolkningen i händelse av kris eller höjd beredskap. Därmed kan regeringens förslag inte godkännas i denna del.

Sponsring

En grundprincip i sändningstillstånden är att public service-företagen inte får sända reklam och sådana sponsrade program där sponsorbidraget tillfaller företagen direkt, s.k. direkt sponsring. SVT bör – precis som i dag – få göra avsteg från detta för sändningar och tillhandahållanden av sportevenemang samt allmän sammankomst eller offentlig tillställning under förutsättning att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska radio- och tv-unionen (EBU), eller ett arrangemang av liknande betydelse, och att programmet direktsänds till flera länder. Ett exempel på ett sådant arrangemang är Eurovision Song Contest. Med tanke på den snäva ekonomiska ram som public service-företagen ges för nästa tillståndsperiod bör inte möjligheten till sponsring detaljregleras på det sätt som föreslås i propositionen avseende den svenska Melodifestivalen. Det bör lämnas till SVT att själva avgöra vilka 20 evenemang möjligheten till sponsring ska användas utifrån regelverket. I likhet med propositionen bör därför också begränsningen till högst 20 sponsrade evenemang per år gälla som ett genomsnitt under tillståndsperioden för att underlätta den långsiktiga planeringen för SVT.

Catarina Deremar (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Rickard Nordin (C)